

ادراک و تجربه زیسته دانش آموزان از عوامل موثر بر خوش بینی به نظام آموزشی

سمیه دیناری^{۱*}

ویدا اندیشمند^۲

تاریخ دریافت: ۱۳۹۸/۱۱/۰۱ تاریخ چاپ: ۱۳۹۸/۱۱/۰۵

چکیده

موفقیت یا عدم موفقیت دانش آموزان در امر تحصیل از مهم ترین دغدغه سازمان آموزش و پرورش در کشور است. موفقیت و پیشرفت دانش آموزان در تمام زمینه های آموزشی و اجتماعی نشانه دهنده نظام آموزشی پیشرفته و موفق است و زمینه ای اصلی برای موفقیت، توسعه جامعه و کشور خواهد بود. از مهمترین عوامل مؤثر بر انگیزش تحصیلی دانش آموزان و موفقیت و رشد آنها، خوشبینی آنان به نظام آموزشی است. پژوهش حاضر با رویکرد کیفی و با استفاده از روش پدیدار شناسی به بررسی عوامل مؤثر بر خوشبینی دانش آموزان نسبت به نظام آموزشی می پردازد. ابزار پژوهش مصاحبه نیمه ساختار یافته بود. مصاحبه ها با ۳۳ نفر از دانش آموزان دبیرستان پسرانه علی شریعتی کرمان، انجام شد. تحلیل داده طی دو مرحله کدگذاری باز (اولیه، محوری) صورت گرفت. کدهای باز شامل ۲۶ مفهوم بودند و کدهای محوری شامل چهار مقوله عمده شامل: الف) ویژگی های اخلاقی اولیا مدرسه، ب) توانایی های آموزشی معلمان و فعالیت های آموزشی در مدرسه ج) ویژگیهای محیطی و امکانات مدرسه، د) برنامه های مختلف مدرسه شناسایی شدند.

واژگان کلیدی

خوشبینی، روش کیفی، نظام آموزشی، مدرسه، تجربه زیسته دانش آموزان

^۱ دانشجوی کارشناسی ارشد مدیریت آموزشی، گروه علوم تربیتی و روانشناسی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد کرمان، کرمان، ایران (نویسنده

مسئول: *dinari.somaye@gmail.com)

^۲ استادیار گروه علوم تربیتی و روانشناسی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد کرمان، کرمان، ایران (andishamand.vida@gmail.com)

۱. مقدمه

در سالهای اخیر رویکرد جدید در حوزه روانشناسی پدیدار شده است که به "روانشناسی مثبت" معروف است. روانشناسی مثبت را علم بررسی توانمندی‌ها و نقاط قوت انسانی میدانند. از جمله متغیرهای مطرح در روانشناسی مثبت، امید و خوشبینی می‌باشند (سیادتیان و همکاران، ۱۳۹۱). یکی از ویژگی‌های بارز شخصیت وجود خوشبینی یا نقطه مقابل آن بدبینی می‌باشد. محققان مطالعه روی خوشبینی را به عنوان یک سازه روان شناختی در قرن بیستم آغاز کردند و در سال‌های اخیر برای پیش‌بینی سلامت روان افراد توجه تعداد زیادی از پژوهشگران روانشناسی و علوم اجتماعی را به خود جلب کرده است. خوشبینی یکی از مهمترین مولفه‌های روانشناسی مثبت نگر است، که روی علل اتفاق افتادن چیزهای خوب و بد و تفسیر این رخدادها اثر گذار است (باقیان مقدم و همکاران، ۱۳۹۲).

مفهوم خوشبینی سرشتی یا گرایشی یک انتظار کلی است دایر بر اینکه در آینده، بیشتر رویدادهای خوب اتفاق خواهند افتاد تا رویدادهای بد. افراد خوشبین اعتقاد دارند که میتوان یک فاجعه‌ی بزرگ را با موفقیت پشت سر گذاشت، اما افراد بدبین معمولاً در انتظار فاجعه هستند. این موضوع میتواند سبب ایجاد تفاوت‌هایی در مورد مسائل مختلف مثل پیشرفت تحصیلی و انگیزه عالی برای داشتن آینده‌های روشن می‌شود. از آنجایی که افراد خوشبین انتظار نتایج مطلوبی را دارند، احتمالاً ترکیبی از احساسات مثبت را تجربه می‌کنند. در مقابل چون افراد بدبین نتایج نامطلوبی را انتظار میکشند، احتمالاً باید احساسات منفی مانند اضطراب، غمگینی و ناامیدی را تجربه کنند (خلیلی و بهرامی، ۱۳۹۶).

مفهوم خوشبینی با پژوهش‌های مارتین سلیگمن^۱ و نظریه او در مورد «درماندگی آموخته شده» وارد عرصه روانشناسی شد. او خوشبینی را نوعی سبک تبیین رویدادها و تشکیل یافته از سه مؤلفه‌ی تداوم، فراگیری و شخصی سازی میدانند. منظور از خوشبینی بنا به نظر کارور^۲ شامل انتظار کلی است که همه چیزها در زندگی به خوبی پیش میرود. کارور و شیر^۳ معتقدند خوشبینی با انتظارات بالا درباره موفقیت ارتباط دارد و باعث انگیزه میرود. به علاوه خوشبین‌ها رفتارهای مواجهه‌های مؤثرتر روابط اجتماعی با ارزشتر انعطاف‌پذیری بالاتر و بهزیستی ذهنی و جسمی بیشتری را نسبت به بدبین‌ها نشان می‌دهند. اصطلاح خوشبینی همچنین برای توصیف برداشتهای خاص و خودارزیابی که در مقایسه با استانداردهای عینی بیش از حد مثبت هستند به کاربرده شده است. اگرچه چنین ادراکاتی احتمالاً غیرواقع بینانه هستند اما میتوانند نگرانی‌ها و شک و تردید افراد را در یک مشکل تسلط دهند و آنها را دلگرم کنند که تلاش خود را در جهت رسیدن به اهدافشان ادامه دهند (عمادی و گنجی خانکهدانی، ۱۳۹۵).

بر طبق این دیدگاه افراد خوشبین رویدادها یا تجربه‌های منفی را با نسبت دادن علت آنها به عوامل بیرونی تبیین میکنند. برعکس بدبین‌ها، رویدادها یا تجربه‌های منفی را با نسبت دادن علت آنها به عوامل درونی تبیین می‌کنند. افراد تاب آور، موفقیت‌هایشان را ناشی از تلاش و توانایی‌های خودشان میدانند و افرادی که تاب‌آوری کمتری دارند موفقیت و شکست را حاصل شانس و نیروهای خارج از کنترل میدانند. تحقیقات انجام شده نشان دهنده‌ی آن است که خوشبینی نوجوان، پیشرفت‌های دانشگاهی، عملکرد ورزشی، سازگاری شغلی و زندگی خانوادگی را باعث میشود و همینطور خوشبینی، عملکرد بهتر در مدرسه را پیش‌بینی میکند (کار، ۱۳۹۱).

¹ Martin Seligman

² Carver

³ Carver and shier

اهمیت آموزش مهارت‌های مثبت اندیشی آن است که دانش آموزان دریابند، بسیاری از افکار منفی که به ذهن آنها هجوم می‌آورد در واقع باورهای غلطی هستند که درباره‌ی خود، دیگران و دنیا دارند و آنها می‌توانند با جایگزین کردن افکار مثبت، عملکرد خود را بهبود بخشند. در چنین شرایطی امید میرود که آموزش مهارت‌های مثبت اندیشی با تاکید بر تئوری‌ها و تجارب محققان در این حوزه برای نوجوانان و به خصوص دانش آموزان بسیار کارگشا باشد و به آنها کمک کند تا ضمن آگاهی از خصوصیات مثبت خود، بتوانند توانایی‌ها، رغبت‌ها و استعداد‌های خود را بشناسند و در مواجهه با چالش‌های زندگی به درستی قضاوت کنند و تسلیم شرایط نشوند. همه این موارد پژوهشگران این مطالعه را بر آن داشت تا به مطالعه و تحقیق در این زمینه پرداخته و در صدد آن باشند پژوهشی بر اساس تئوریه‌ها و تجارب، به منظور ارائه راهکارهایی برای آموزش مثبت تدارک ببینند (بدری و همکاران، ۱۳۹۶).

داشتن مهارت‌های مثبت اندیشی به افراد کمک میکند تا با بینش و دقت بیشتری به ارتباطات بین فردی و روابط اجتماعی خود بنگرند و مسائل به وجود آمده در این حیطه را به طور منطقی تری حل و فصل نموده و متناسب با محیط و شرایط مختلف اجتماعی پاسخ‌های معقولانه تری داشته باشند که این خود عامل مهمی در ایجاد سازگاری اجتماعی آنها است. افزون بر آن در آموزش مهارت‌های مثبت نگری، توجه به نقاط قوت و تجارب خوب و شیرین گذشته، احتمالاً بروز برداشت‌های شخصی مثبت تر را از خویش افزایش داده و همین امر دانش آموزان را به پذیرش مسئولیت بیشتر در قبال ارزش و اعتبار خود هدایت نموده و به تبع آن در مهار هیجانات منفی و رفتارهای تکانشی و ناسازگار مؤثر بوده است (بدری و همکاران، ۱۳۹۶).

رابطه خوشبینی را با انگیزه پیشرفت نخستین بار فیلسوف و فیلیس مطرح کردند. به گفته آنان روش اسناد خوشبینانه هیجان‌های مثبت مانند امیدواری و افتخار پس از موفقیت را افزایش میدهد و هیجان‌های منفی مانند ترس و اضطراب را از انسان دور میکند و همچنین نوری و جان بزرگی (۱۳۸۶) در پژوهشی دریافتند بین خوشبینی و انگیزه پیشرفت رابطه معناداری وجود دارد. بنابراین با توجه به نقش باورهای انگیزه و خوشبینی در ارتباط با یادگیری و روابط اجتماعی دانش آموزانی که در نوجوانی به سر می‌برند نیاز است که مربیان و مشاوران مدارس و بخصوص معلمان که ساعات بیشتری را در ارتباط با دانش آموزان می‌گذرانند از نظر تقویت این مؤلفه‌ها بکوشند (عمادی و همکاران، ۱۳۹۶).

دوره‌ای که در طول عمر انسان، تنش‌های هیجانی به حد اعلای خود می‌رسد، دوره‌ی نوجوانی است. از نظر روانی مهمترین تحولاتی که در نوجوان رخ می‌دهد: استقلال طلبی، دوستیابی، عصیان‌گری، انزواطلبی، بی‌خوابی، افسردگی، اضطراب و همزیستی با گروه همسالان و بروز رفتارهای پرخطر است و عدم توجه به این مساله ممکن است آن را به صورت یک مشکل بهداشت روانی در آورد (مختاری و میرمهدی، ۱۳۹۴). از زمانی که دانش آموزان وارد پایه ششم می‌شوند، دوره نوجوانی را تجربه می‌کنند. در این دوره فرد دنبال هویت و شناخت شخصیت خود است. با توجه به تعداد دوستانی که در اطرافش هستند، باز هم احساس تنهایی می‌کند. گوشه‌گیری و اضطراب و تنهایی به سراغ او می‌آید و برای رهایی از آن‌ها لازم است چاره‌ای بجوید. آسیب‌های بیشماری در این دوره فرد را تهدید می‌کنند. در میان دریای متلاطم آسیب‌ها می‌توان به موارد اندکی از قبیل افت تحصیلی، ترس، اضطراب، فرار از خانه و مدرسه، کم‌رویی، کم‌توجهی به درس، دروغ‌گویی، خشم و پرخاشگری، افسردگی، عدم اعتماد به نفس، گرایش به همجنس‌خواهی اشاره

کرد. هر کدام از این آسیب ها به نوبه ی خود برای آینده و زندگی کودک تهدید بزرگی هستند و اگر چاره جویی نشوند مشکلات جبران ناپذیری را به وجود می آورند (شیروانی و حاتمی، ۱۳۹۴).

نظام آموزش و پرورش یکی از نهادهای مهم اجتماعی است که در سطوح مختلف در عرصه ی جامعه مسئولیت تعلیم و تربیت همه جانبه ی افراد را بر عهده دارد. آموزش و پرورش به شکوفایی استعدادها و افزایش توانایی ها و قابلیت های فرد کمک میکند و از طرف دیگر در خدمت نظام اجتماعی درمی آید تا از طریق انتقال و گاه تغییر ارزشها و هنجارهای اجتماعی، جامعه پذیری نسل آینده را ممکن کند؛ بنابراین، نظام آموزش و پرورش مبنای اساسی هر پیشرفتی محسوب میشود، چراکه نگاهی گذرا به عوامل مؤثر در ترقی کشورهای پیشرفته روشن میکند که این کشورها از آموزش و پرورش توانمند و کارآمدی بهره مند بوده اند و بهبود، پیشرفت و اصلاح نظام آموزشی را در اولویت برنامه های توسعه خویش قرار داده اند (علاقه بند، ۱۳۹۵).

مدارس به عنوان پایدارترین شکل نهاد آموزش و پرورش همواره در معرض پرسشهایی در قبال کیفیت خود بوده اند. تحقق مدرسه ی با کیفیت در ترکیب با مفهوم مدیریت کیفیت، سازهای گسترده و چند بعدی است که مستلزم بازآرایی ساختار مدارس و بهبود محصولات و خدمات مدرسه، مشارکت همه جانبه و ایجاد فضای اطمینان بخش برای همه گروه های ذینفع مدرسه است (خلخالی و قهرمانی، ۱۳۹۱). به طور متوسط هر فرد ۱۴ هزار ساعت از عمر خود را از دوره ابتدایی تا دیپلم در مدرسه فضای سپری می کند؛ بنابراین محیط تربیتی باید بیانگر زیبایی ها و جذابیتهایی باشد که انسان در میدان جاذبه آن قرار می گیرد. آموزش در مدارس ابتدایی اجباری است. در این دوره دانستنی های مقدماتی برای ورود کودکان به زندگی اجتماعی ضروری است. اصولی که در این قبیل مدارس به مرحله اجرا در می آید، بیشتر حول محورهایی چون تعلیم مفاهیم اساسی (مکان، بازی، عدد و میهن پرستی)، تربیت ذوق (نقاشی و علاقه به موسیقی) و تربیت شخصیت، استوار است و مهارت های مختلف زندگی در مقیاس کوچک تر به آنان آموزش داده می شود (لطف عطا، ۱۳۸۷). در حقیقت، تأثیری که مدرسه بر رشد تحصیلی و اجتماعی دانش آموزان و به ویژه پیشرفت تحصیلی دارد از طریق ساختار، کارکنان، سازمان، منابع و جوّ مدرسه، عمل می کند (استوارت^۴، ۲۰۰۸) و ضروری است که محیط مدرسه بتواند پیوندی را میان دانش آموزان، معلمان و مدرسه برقرار سازد (باکوس^۵، ۲۰۱۰).

به منظور ایجاد اصلاحات اساسی و بهبود در نظام آموزشی تلاشهای بسیاری صورت گرفته که هدف تمام این برنامه ها افزایش اثربخشی نظام آموزشی بوده است. از طرفی صاحب نظران آموزش به دنبال بهبود پیشرفت تحصیلی دانش آموزان هستند که این مهم از طریق بررسی عوامل تاثیر گذار بر پیشرفت تحصیلی دانش آموزان صورت می گیرد. یکی از شاخصهای اثربخشی که می تواند هم به طور مستقیم و هم به طور غیر مستقیم بر پیشرفت تحصیلی دانش آموزان اثر بگذارد، خوشبینی آنان به نظام آموزشی است. خوشبینی دانش آموزان می تواند زمینه ساز پیشرفت تحصیلی، موفقیت و رشد عالی هم از نظر آموزشی و هم از نظر اجتماعی باشد؛ بنابراین سوال اصلی پژوهش این است که از دیدگاه دانش آموزان عوامل موثر بر خوشبینی به نظام آموزشی چگونه است. در این پژوهش با رویکرد کیفی به بررسی ادراک و تجربه زیسته دانش آموزان از عوامل موثر بر خوشبینی آنان از نظام آموزشی می پردازیم.

⁴ Stewart

⁵ Bakus

روش تحقیق

پژوهش با رویکرد کیفی و روش پدیدار شناسی صورت گرفته است. چهارچوب مفهومی نظریه زمینه ای بیشتر به داده ها و برساخت های کنشگران وابسته است تا به مطالعات پیشین. به این معنا که این نظریه داده محور بوده و از آزمون صرف فرضیه های قیاسی اجتناب می کند. در این راستا، محقق تلاش می کند فرآیندهای مسلط را در بستر اجتماعی از نگاه سوژه ها کشف کرده و تحقیق خود را به توضیح محض داده ها و واحدهای مورد بررسی محدود نمیسازد (محمد پور، ۱۳۹۲).

استفاده از روش پدیدار شناسی، پاسخ به این سوال است که آیا نیازی به روشن سازی بیشتر پدیده ای خاص وجود دارد (عابدی، ۱۳۸۹). مصاحبه، به عنوان اصلترین روش جمع آوری در پژوهش پدیدارشناسی شناخته شده است که موقعیتی را فراهم می آورد تا شرکت کننده دیدگاه خود نسبت به دنیا را آن طور که تجربه کرده با استفاده از زبان و لغات خاص خود تشریح کند. هدف از این نوع مصاحبه، استخراج پاسخ های شرکت کنندگان از عمق موضوع است. بنابراین مصاحبه محدود نبوده و شرکت کنندگان روی تجارب خود درباره موضوع مورد نظر بحث می کنند (عابدی و دیگران، ۱۳۸۷). از این رو نمونه گیری در پژوهش پدیدارشناسی مبتنی بر هدف است چون برخلاف تحقیقات کمی، هدف عمومیت بخشیدن یافته ها به جامعه ای که نمونه از آن انتخاب شده، نمی باشد، بلکه هدف فهم پدیده مورد نظر است و همان طور که اشاره شد، محققین باید از میان افرادی که دارای تجارب کافی در مورد پدیده مورد مطالعه دارند و میتوانند بهترین اطلاعات را در مورد موضوع ارائه دهند، انتخاب شوند. اشباع داده ها، تعیین کننده حجم نمونه در پژوهش است، بدین صورت که در هنگام تحلیل داده ها، دسته بندی های مفاهیم کامل و ارتباط بین دسته بندی ها به خوبی معین می شود و کدهای جدیدی از تحلیل داده ها استخراج نشود (عابدی، ۱۳۸۹).

مراحل مختلف انجام شده در بخش کیفی (روش تحلیل محتوای کیفی): الف) طراحی سؤالات مصاحبه، ب) انتخاب مشارکت کنندگان، ج) ضبط و پیاده سازی مصاحبه ها، د) تحلیل داده های کیفی (کدگذاری مصاحبه ها). با توجه به این شیوه، از روش نمونه گیری غیرتصادفی هدفمند و ابزار مصاحبه نیمه ساختاریافته برای بدست آوردن داده ها استفاده شد. جامعه پژوهش کلیه دانش آموزان دبیرستان پسرانه دکتر علی شریعتی کرمان بود. نمونه این پژوهش تعداد ۳۳ نفر از دانش آموزان دبیرستان پسرانه بودند. مدت مصاحبه با هر دانش آموز حدود ۴۰ دقیقه طول کشید. کار جمع آوری داده ها تا رسیدن به اشباع نظری ادامه یافت. در مورد فرآیند تحلیل داده ها در بخش کیفی باید گفت که ابتدا با تفکیک متن مصاحبه به عناصر دارای پیام در داخل خطوط یا پاراگراف تلاش شد و با استفاده از کدگذاری باز مفاهیم استخراج شدند و مرحله بعدی با استفاده از کدگذاری محوری، مفاهیم در قالب مقوله های بزرگتری قرار گرفتند و سعی شد که مقولات در قالب دسته های بزرگ مفهومی طبقه بندی گردند. در نهایت کار کدگذاری داده ها در دو مرحله کدگذاری باز و محوری صورت گرفت.

یافته ها

بعد از انجام مصاحبه ها و تجزیه و تحلیل و طبقه بندی داده ها و انجام مرحله کدگذاری، یافته های پژوهش شامل مفهوم کدگذاری شد. کدهای اولیه و محوری به دست آمده در جدول شماره یک نمایش داده شده است.

جدول شماره ۱- کد گذاری

کد گذاری محوری	کد گذاری باز	گویه های دانش آموزان
ویژگی های اخلاقی اولیا مدرسه	<ul style="list-style-type: none"> - صمیمت - راحت بودن - خوش اخلاق بودن 	من خیلی دوست دارم که معلم با ما صمیمی باشه و سر کلاس باهاش راحت باشیم. احساس معذب بودن نداشته باشیم. بعضی معلم ها با ما صمیمی میشن و بعضی هاشون نه و اصلا سر اون کلاس ها اشتیاقی ندارم. معلم باید خوش اخلاق باشه.
	<ul style="list-style-type: none"> - درک شدن از سوی معلم و کادر آموزشی 	کاش گاهی معلم ها و کادر مدرسه مار رو درک میکردن و کمتر بهمون گیر می دادند. به جای اینکه مرتب بخوان بگن این چرا این کارو کردی. یا چرا این حرف روزدی.
	<ul style="list-style-type: none"> - القا انرژی مثبت - انگیزه دادن - روحیه دادن 	وقتی معلم به ما سر کلاس انگیزه میده و انرژی مثبت و روحیه میده و میگه شما می تونید ازپیش بر میان و انقدر بهمون انرژی و روحیه میده که آدم فکر نمکینه درس سختی هست و تلاش میکنه.
	<ul style="list-style-type: none"> - ایجاد اعتماد به نفس 	یک دیر داشتیم پارسال که همیشه اعتماد به نفس می دادن با اینکه درس ریاضی انقدر سخت بود ولی همیشه به ما اعتماد به نفس می داد که درس ریاضی رو میشه راحت خوند و متوجه شد.
	<ul style="list-style-type: none"> - محبت - توجه - عشق 	ما هم به محبت و توجه نیاز داریم. دلمون می خواد بهمون محبت کنن نه همش سرمون داد بززن و غر بززن. معلم هم باید به بچه ها محبت کنه.
	<ul style="list-style-type: none"> - احترام - حفظ عزت نفس 	همین طور که ما باید به معلم ها و کادر مدرسه احترام بزاریم، اونا هم باید به ما و شخصیت ما احترام بزارن. ما هم برای خودمون شخصیت داریم و نیاز به احترام.
برنامه های مختلف مدرسه	<ul style="list-style-type: none"> - برنامه های آموزشی - کلاس های تقویتی - کلاس های کنکور و المپیاد 	من امسال خیلی خوشحالم چون می خوام المپیاد شرکت کنم و مدرسه برامون معلم حرفه ای گرفته تا بتونیم در المپیاد شرکت کنیم و با بقیه رقابت کنیم.
	<ul style="list-style-type: none"> - امکانات ورزشی و اهمیت به ورزش توسط مدرسه 	من و دوستانم عاشق ورزشیم و دلمون می خواد حتی زنگ تفریح ورزش کنیم یا مسابقات ورزشی شرکت کنیم؛ اما نه امکاناتش هست نه مدرسه توجهی میکنه و براش مهمه.

	<ul style="list-style-type: none"> - اردو ها و برنامه های تفریحی 	<p>همش درس که همیشه. یکی از روز های خوب و عالی مدرسه روزی هست که می خوایم یا اردو بریم یا سینما و یا کوه. همه ما انقدر خوشحالیم و ذوق داریم و بعد هم که میایم تا چند روز بعدش کلی انرژی داریم و کلی خاطره.</p>
	<ul style="list-style-type: none"> - اردو ها و گشت های علمی 	<p>پارسال خیلی سال خوبی بود. هم گشت نجومی رفتیم هم بازدید از موزه ها. تازه نمایشگاه هم رفتیم که خیلی خوب بود.</p>
امکانات و محیط مدرسه	<ul style="list-style-type: none"> - امکانات آموزشی مدرسه 	<p>مدرسه ما امکانات خوبی داره. من شخصا آزمایشگاه شیمی و فیزیک رو خیلی دوست دارم و میشه همه آزمایش ها کتاب درسی و حتی فراتر از اون رو اونجا انجام داد.</p>
	<ul style="list-style-type: none"> - جذابیت فیزیکی محیط مدرسه 	<p>محیط مدرسه مون دوست دارم همه کلی درخت داره هم اینکه فضای خوبی برای نشستن کنار همدیگه و زنگ تفریح هم آدم دلش نمیگیره. مدرسه قبلی ام مثل زندان بود و دور تا دورش ساختمان های بلند بود.</p>
توانایی آموزشی معلمان و فعالیت های آموزشی در مدرسه	<ul style="list-style-type: none"> - توانایی بالای تدریس معلمان 	<p>معلم فیزیک ما عالیه به معنای واقعی فوق العاده است. انقدر خوب درس میده که تمام ساعت کلاس رو ما همه به درس گوش میدیم و کامل یاد میگیریم . حتی هرچقدرم متوجه نشده باشیم باز برای ما توضیح میدم.</p>
	<ul style="list-style-type: none"> - به روز بودن معلمان - استفاده از تکنولوژی برای آموزش 	<p>دیگه الان همه یک گوشی هوشمند دارند و اطلاعات رو از طریق اون ها منتقل میکنن. وقتی معلم ما حتی بلد نیست با اونا کار کنه و ایمیل هم نداره، دانش آموزان اصن نمی تون باهاش ارتباط برقرار کنند.</p>
	<ul style="list-style-type: none"> - تشویق دانش آموزان 	<p>وقتی سر صف یا تو کلاس تشویق میشیم خیلی حس خوبی کلی اعتماد به نفس میگیریم و نسبت به بقیه کلی احساس توانمند بودن و موفق بودن میکنیم. کاش مرتب جایزه بزارن و تشویق کنن.</p>
	<ul style="list-style-type: none"> - مشارکت دانش آموزان در فعالیت های مدرسه 	<p>اکثر ما دوست داریم که در فعالیت های مدرسه و برنامه های مختلف شرکت کنیم. هم کلی چیز یاد میگیریم هم اینکه برای انجام یک فعالیت جدید کلی ذوق و انرژی داریم؛ اما خیلی اوقات ماها رو شرکت نمیدن.</p>

کدهای محوری نیز شامل چهار مقوله عمده می‌باشند و عبارتند از؛

الف) ویژگی‌های اخلاقی اولیا مدرسه

ب) توانایی‌های آموزشی معلمان و فعالیت‌های آموزشی در مدرسه

ج) ویژگیهای محیطی و امکانات مدرسه

د) برنامه‌های مختلف مدرسه.

الف) ویژگی‌های اخلاقی اولیا مدرسه

بی‌شک ویژگی‌های اخلاقی معلمان و کادر آموزشی یکی از مهم‌ترین عوامل خوشبینی در دانش‌آموزان است. هنگامی که اولیا مدرسه با دانش‌آموزان مهربان باشند، آنها را درک کنند، به آنها احترام بگذارند و با صمیمیت با دانش‌آموزان برخورد کنند، باعث ایجاد حس خوب و خوشبینی و مثبت‌دانش‌آموزان به آنها و نظام آموزشی می‌شود. دانش‌آموزان دوست دارند در مدرسه‌ای تحصیل کنند که کارکنان مدرسه با انگیزه و با نشاط باشند. کارکنانی که در رودرویی با دانش‌آموزان صادق هستند و رفتار آنها نمودی از یک شخصیت دلسوز، مهربان و علاقمند به تربیت دانش‌آموزان است. منتها این ویژگی برای معلم به خاطر داشتن ارتباط رودررو و چهره به چهره با دانش‌آموزان از اهمیت بالاتری برخوردار است (ایران مهر و گیتی پسند، ۱۳۹۵)؛ بنابراین می‌توان این نتیجه را در مصاحبه دانش‌آموزان مشاهده کرده یکی از دانش‌آموزان می‌گوید:

«من خیلی دوست دارم که معلم با ما صمیمی باشه و سر کلاس باهاش راحت باشیم. احساس معذب بودن نداشته باشیم. بعضی معلم‌ها با ما صمیمی میشن و بعضی هاشون نه و اصلا سر اون کلاس‌ها اشتیاقی ندارم. معلم باید خوش اخلاق باشه.»

به اعتقاد پارادو^۶ (۲۰۰۲) عوامل مربوط به مدرسه و معلم مهم‌ترین تأثیر را بر عملکرد دانش‌آموزان کشورهای در حال توسعه دارد. نتایج تحقیقات او مبنی بر این است که معلمان آموزش دیده بر عملکرد خلاق، پیشرفت تحصیلی و رشد شناختی دانش‌آموزان تأثیری بسزایی داشته‌اند و این تأثیر هم شامل دانش‌آموزان مستعد و هم غیرمستعد بوده است. به نظر می‌رسد ویژگی‌های شخصیتی معلم می‌تواند، یکی از آیتم‌های اصلی در اثر بخشی معلمان باشد. تعریف مفهوم شخصیت مانند اکثر مفاهیمی که به ویژگیهای انسان مربوط می‌شود، کار آسانی نیست؛ زیرا مفهومی که این کلمه در زبان عامیانه پیدا کرده، با مفهومی که در روانشناسان برای آن قائل شده‌اند، تفاوت زیادی دارد. شخصیت را میتوان به عنوان مجموعهای از ویژگیهای نسبتاً پایدار و بی‌همتا تعریف کرد که ممکن است در موقعیتهای مختلف تغییر کنند (شولتز، ۱۳۹۷)

ب) توانایی‌های آموزشی معلمان و فعالیت‌های آموزشی در مدرسه

با بررسی مطالعات خارجی و داخلی می‌توان دریافت که نقش مهارتهای حرفه‌ای معلم را جهت تغییر در نظام آموزشی بسیار ضروری دانسته و در این رابطه به مؤلفه‌های (روشهای جدید تدریس، تکنولوژی آموزشی و ارزشیابی) پرداخته‌اند به تواناییهای مربوط به روشهای تدریس و ارزشیابی و استفاده از تکنولوژی آموزشی معلم اعتقاد دارند. منظور از این مهارت‌ها شامل آگاهی معلمان از روشهای تدریس، سازمان‌دهی و اداره کلاس، مشاوره و راهنمایی دانش‌آموزان و ارزشیابی است (سلیمی و محمدیان شریف، ۱۳۹۷).

امروزه تدریس در آموزش و پرورش فقط «تدریس و یاد دادن» نیست، بلکه «برانگیختن و راهنمایی یادگیری و یادگیرندگان» است. معلم موفق، معلمی نیست که تنها آموزش می‌دهد، بلکه کسی است که فرصتهای یادگیری را فراهم می‌سازد (شعاری نژاد، ۱۳۸۱). موفقیت هر نظام آموزشی در حدی تعیین کننده ای به دانش و مهارتهای حرفه ای معلم بستگی دارد. در نظر ژاپنی ها، شایستگی هر نظام، به اندازه شایستگی معلمان آن است. از این رو میتوان گفت، معلم مهمترین عنصر نظام آموزشی در فرایند یاددهی- یادگیری و معمار اصلی نظام آموزش است (دانش پژوه و فرزاد، ۱۳۸۵).

به نظر می رسد که توانایی های آموزشی معلمان می تواند تحولات شگرفی در زمینه رشد و موفقیت و حتی انگیزه دانش آموزان ایجاد کند. یکی از دانش آموزان چنین می گوید:

«معلم فیزیکی ما عالیه به معنای واقعی فوق العاده است. انقدر خوب درس میده که تمام ساعت کلاس رو ما همه به درس گوش میدیم و کامل یاد میگیرم»

در گذشته مهارت های خواندن و نوشتن به عنوان معیار سواد تلقی می شد و افراد می توانستند با داشتن چنین سوادی امور محول شده را انجام دهند؛ اما در عصر حاضر که مسائل اطلاعات محور و دانش محور در حال توسعه است، اطلاعات و فناوری اطلاعات در تاروپود جامعه ریشه دوانده است، افراد به سطح متفاوتی از سواد نیاز دارند که بتوانند از عهده انجام وظایف خود برآیند، از این مهارت ها و توانایی ها به سواد اطلاعاتی تعبیر می شود (نیک پور و همکاران، ۱۳۹۱). یکی دیگر از دانش آموزان می گوید:

«دیگه الان همه یک گوشه هوشمند دارند و اطلاعات رو از طریق اون ها منتقل میکنن. وقتی معلم ما حتی بلد نیست با اونا کار کنه و ایمیل هم نداره، دانش آموزان اصن نمی تون باهاش ارتباط برقرار کنند.»

می توان دریافت سواد و مهارت تدریس و توانایی در حوزه آموزش برای یک معلم در قرن بیست و یکم کافی نیست. ما در عصر فناوری اطلاعات هستیم، بنابراین معلمان باید در تمامی حوزه ها به خصوص فناوری اطلاعات دارای دانش و تجربه باشند.

ج) ویژگیهای محیطی و امکانات مدرسه

کیفیت مدارس و عوامل مؤثر بر آن مسألهای بسیار مهم است که مرکز توجه متخصصان تعلیم و تربیت بوده است. عواملی همچون خانواده، محیط زندگی، مدرسه و خدمات مدرسه، معلمان، مدیران، برنامه آموزشی (شاهدوستی، ۱۳۹۰). دانش آموز، قوانین و مقررات مدرسه، جو مدرسه، فرهنگ مدرسه، انتظارات جامعه از مدرسه (لای و چینگ، ۲۰۱۱). نیروی انسانی متخصص و متعهد، مدیریت آموزشی قوی، ویژگی های فراگیران، فرایندهای یادگیری و یاددهی (حبیبی و همکاران، ۱۳۹۲)، همچنین کیفیت معماری در محیط های یادگیری (خسروجردی و محمودی، ۱۳۹۰). محققان به پیچیدگی ارتباط بین شکل و خواص فیزیکی مدارس و آموزش و یادگیری را پی برده اند. در واقع فضای ظاهری خوب و کافی، تجهیزات و میز و صندلی مناسب، محیط تمیز و منظم، باعث احساس خوب دانش آموزان شده و در نتیجه در آموزش و یادگیری تأثیرگذار است (پاهنگ و همکاران، ۱۳۹۶).

وجود شرایط محیطی مطلوب و امکانات بروز در مدرسه در افزایش خوشبینی دانش آموز بسیار مؤثر است. به عنوان مثال انتظار خوش بینی از دانش آموزی که در مدرسه ای با امکانات بالا و در یک نقطه جغرافیایی بسیار خوب از شهر تحصیل

میکند بیشتر از دانش آموزی است که در یک مدرسه در نقطه‌های نامطلوب جغرافیایی و فاقد امکانات اولیه تحصیل میکند (ایران مهر و گیتی پسند، ۱۳۹۵).

روایت یکی از دانش آموزان در مورد مدرسه این گونه بود:

«محیط مدرسه مون دوست دارم همه کلی درخت داره هم اینکه فضای خوبی برای نشستن کنار همدیگه و زنگ تفریح هم آدم دلش نمیگیره. مدرسه قبلی ام مثل زندان بود و دور تا دورش ساختمان های بلند بود.»

از روایت ها و حتی نتایج تحقیقات مختلف داخلی و بین المللی می توان به این نتیجه رسید که محیط پیرامون دانش آموزان که شامل مدرسه و محیط فیزیکی آن و امکانات موجود است، می تواند خوشبینی و انرژی مثبت زیادی برای دانش آموزان به ارمغان بیاورد.

د) برنامه های مختلف مدرسه

ماهیت محیط‌های آموزشی ایجاب می کند که مدارس باید شاداب، بانشاط، پر از امید، توأم با روابط انسانی درست، احترام، اعتماد متقابل، پذیرش عقاید و نظرات، حمایت از فعالیتها و کارهای گروهی، تصمیم‌گیری مشارکتی و... اداره شوند؛ نه اینکه محیطی پر از استرس و اضطراب و نگرانی برای دانش آموزان و معلمان باشد (شیربگی و مرادی، ۱۳۹۶). مسلماً وجود برنامه های مختلف از جمله برنامه ها و اردو های تفریحی، گشت های علمی، مراسم های مختلف، تئاتر و سرود، جشنواره ها، مسابقات ورزشی و ... می تواند به بزرگترین مولد برای ایجاد انگیزه و انرژی و خوشبینی دانش آموزان تبدیل شود.

یکی از دانش آموزان علاقه مند میگوید:

«همش درس که همیشه. یکی از روز های خوب و عالی مدرسه روزی هست که می خوایم یا اردو بریم یا سینما و یا کوه.

همه ما آنقدر خوشحالیم و ذوق داریم و بعد هم که میایم تا چند روز بعدش کلی انرژی داریم و کلی خاطره.»

استقبال آنها از اجرای برنامه های متنوع در مدرسه، شرکت در مسابقات ورزشی، رقابتهای علمی، سفرهای علمی-تفریحی و علاقه به افزایش سطح آگاهی در زمینه مهارتهای ارتباطی از جمله این موارد است. از برنامه های درخواستی دانش آموزان، آموزش مسائل روانشناختی در مدرسه است. تأثیر بهره برداری از مؤلفه های روانشناختی مثل اعتماد به نفس، امید و تابآوری، در گذر انسان از مشکلات و سختی های زندگی که تحقیقات زیادی هم از آن پشتیبانی می کند، نیز در افزایش بینش و آگاهی دانش آموزان مؤثر است (ایران مهر و گیتی پسند، ۱۳۹۵).

۵. نتیجه گیری

آموزش و پرورش به عنوان یکی از مهمترین و گسترده ترین سازمانهای اجتماعی نقش بسیار مهمی در فرایند جامعه پذیری و اجتماعی کردن اعضای جامعه ایفا میکند (صافی، ۱۳۸۶)؛ بنابراین، کارشناسان آموزشی تلاش برای افزایش عملکرد تحصیلی دانش آموزان را یکی از ضرورت های نظام آموزشی موفق دانسته و معتقدند، همه نظام های آموزشی باید عوامل مؤثر بر عملکرد تحصیلی دانش آموزان را شناسایی و آن را به گونهای تنظیم کنند تا به رشد و یادگیری بیشتر دانش آموزان بی انجامد (مهاجری و همکاران، ۱۳۹۱). براساس پژوهش های مختلف تغییر سبک تبیین بدینانه به خوشبینانه با کاهش بدخلقی، افسردگی، افزایش شادمانی و افزایش سلامتی سازگاری بهتر و انجام مطلوب تکالیف درسی همراه است (علیزاده و همکاران، ۱۳۹۲). توانمندی افراد خوش بین در برگرداندن توجه از محرک های منفی و تهدیدکننده یکی از مهمترین عوامل محافظت کننده در برابر پیامدهای منفی درازمدت و افزایش سازگاری در آنها می-

باشد (خلیلی و بهرامی، ۱۳۹۶)؛ بنابراین می توان خوشبینی به نظام آموزشی در دانش آموزان را در هر مقطع تحصیلی یکی از عوامل موثر بر پیشرفت تحصیلی آن دانست. در این پژوهش با روش کیفی و رویکرد پدیدار شناسی سعی در کشف عوامل موثر بر خوشبینی دانش آموزان به نظام آموزشی شد. با بررسی نهایی مصاحبه ها، عوامل موثر بر خوشبینی دانش آموزان به نظام آموزشی شامل نکات مختلفی بود که تحلیل داده ها و کد گذاری آنها به ۴ دسته اصلی شامل: الف) ویژگی های اخلاقی اولیا مدرسه، ب) توانایی های آموزشی معلمان و فعالیت های آموزشی در مدرسه، ج) ویژگی های محیطی و امکانات مدرسه، د) برنامه های مختلف مدرسه طبقه بندی شدند. با بررسی تحقیقات مختلف در دنیا و ایران می توان دریافت هر کدام از عوامل بدست آمده می تواند بر دانش آموزان و میزان خوشبینی آنها تأثیر مستقیم و موثر بگذارد.

پژوهش پرنس اولوبی^۸ (۲۰۰۸) در زمینه، رابطه بین قابلیت حرفه های معلمان در ارزشیابی آموزشی با میزان یادگیری دانش آموزان در نیجریه نشان داد، دانش آموزان معلمان با مدرک حرفه ای از یادگیری و موفقیت تحصیلی بیشتری نسبت به دانش آموزان معلمان غیر حرفه ای برخوردارند. در این راستا، تحقیقات انجام شده در کشور آمریکا نشان داد، مدارس که تعداد بیشتری از معلمان از قابلیت حرفه ای و شغلی برخوردارند، عملکرد تحصیلی دانش آموزان و موفقیت آنان در آزمونهای استاندارد بالاتر است. در این راستا، انجمن بین المللی قابلیت حرفه های معلمان در ملبورن به توصیف استانداردهای حرفه های معلمان از آنچه آنها باید بدانند و قادر به انجام آن باشند، در چهار سطح: تحصیلات، مهارت، تربیت و هدایت دانشجویان تربیت معلم برای افزایش قابلیت حرفه ای معلمان و ایجاد استانداردهای صریح و روشن مطابق با اهداف حرفه های پرداخته است (تاینامانت^۹، ۲۰۱۱).

رابر^{۱۰} (۲۰۰۶) معتقد است در این عصر که عصر انفجار دانش و اطلاعات است، برای استفاده از فناوری های جدید، آموزش و پرورش نیازمند معلمان اثربخش است و لذا آموزش و پرورش با جذب و به کارگیری و تربیت معلمان اثربخش، در اهداف خود موفق خواهد شد (گراوند و عباس پور، ۱۳۹۱). اثربخشی معلم به مفهوم میزان توانایی معلمان برای دستیابی به اهداف آموزشی، ارتباط مثبت بین معلم و دانش آموز، صلاحیتها و شایستگی ها، حضور به موقع، هیجان و انگیزه های آموزش و انجام دادن کارهایی همچون برنامه ریزی، توجه به نیازهای دانش آموزان، استفاده از روشهای متفاوت و جدید در کلاس درس و ایجاد انگیزه در دانش آموزان است (چارلستون^{۱۱}، ۲۰۱۰).

در سالهای اخیر روانشناسان به تأثیرات قابل توجه محیط و به ویژه فضاهای معماری در بهبود و افزایش قابلیت های جسمی و حرکتی، ذهنی و اجتماعی کودکان پی برده اند و این وظیفه طراحان است که در فرایند طراحی فضاهای مربوط به کودکان، همواره این تأثیر را مدنظر داشته باشند. از عوامل اساسی در خلق یک اثر معماری مطلوب، اخت شن ویژگی ها، خصوصیات و توقعات مخاطبان و کاربران پروژه و سعی در پاسخ گویی به نیازهای فیزیکی و روانی آنهاست. در عین حال، با توجه به اهمیت آموزش و هم چنین نقش تربیتی مدارس به عنوان نخستین نهاد آموزشی، طراحی چنین فضاهایی باید بر پایه اصول و منطق انجام شود (طوسی، ۱۳۹۰) آموزش و به تبع آن محیط های آموزشی بیشترین اثر و نقش را بر ذهنیت و تمدن سازی جوامع به عهده دارند. نزدیک به دو قرن، مدارس بزرگی بر مبنای مدل خطی یادگیری ساخته می شدند که در این مدارس باید گروه های همسانی از بچه ها در یک فضا که کلاس نامیده شود جمع می شوند و در طول یک سال، فرایندی را با کسب دانش های گوناگون طی کنند و در پایان امتحانی از آنها بر اساس استانداردهای تدوین

⁸ Prince Ololube

⁹ Tuinamuana

¹⁰ Rubber

¹¹ Charleston

شده گرفته می شود؛ برای اینکه بتوان از آنچه آنها باید می آموختند اطمینان حاصل شود و سپس آنها به کلاس و مرحله بالاتری فرستاده شوند. مطالعات نشان داد که آن دسته از کودکانی که در مدارس با کیفیت بهتر فضایی در خوانده اند نسبت به کودکانی که در مدارس های با کلاس تاریک، شیشه های شکسته و کمبود سرویس و... پیشرفت آموزشی بیشتری داشته اند (ترکمان و همکاران، ۱۳۹۵).

هرمان هرترز برگر^{۱۲} معتقد است یک مدرسه به افراد بی شماری تعلق دارد و افراد با نقش های اجتماعی متفاوت در آن سهیم هستند. ارتباط مدرسه با دنیای بیرون جهت افزایش یادگیری مدنظر می باشد. به عبارتی، مدارس قلب جامعه هستند و فرصت های شغلی باید از همان اوایل با درگیر کردن دانش آموزان با حرفه های گوناگون آغاز گردد. مدارس آینده برای انجام فعالیت های وسیع در خدمت اجتماع خواهند بود. در حقیقت در آینده مدارس موفق اند که به میزان بیشتری به جامعه اطراف خود تعلق دارند (لطف عطا، ۱۳۸۷).

نتایج این تحقیق با نتایج تحقیق هوی و همکاران^{۱۳} (۲۰۰۶) که نشان داد سه خصوصیت تأکید تحصیلی مدرسه، کارآمدی جمعی کادر آموزشی و اعتماد کادر آموزشی بر عملکرد دانش آموزان و موفقیت تحصیلی آنها تأثیر مثبتی دارند، همسو است.

یافته های این پژوهش با یافته های پژوهش روزون^{۱۴} (۲۰۱۱) که نشان داد دانش آموزانی که تجربه خوشبینانه ای از کلاس درس داشتند، نگاهشان به تکالیف درسی مثبت تر و از بدبینی جلوگیری کرده و موجب بهبود سطحی از افسردگی شدند. همچنین آنها از برخورد با هر مشکلی عقب نشینی نمی کردند و مشکلات را به عنوان حوادث موقتی و زودگذر تلقی میکردند، همسو است.

نتایج این پژوهش با نتایج تحقیق جعفری و همکاران (۱۳۹۳) که نشان دادند آموزش خوشبینی به دانش آموزان از طریق عامله ای کفایت اجتماعی بر جنبه های مختلف زندگی آنها میتواند مؤثر باشد و روابط بین فردی و اجتماعی آنها را تقویت کند، همراستا است.

نتایج این پژوهش با تحقیق ایران مهر و گیتی پسند (۱۳۹۵) که در آن دانش آموزان شرکت کننده در این تحقیق، میل به رشد فردی را به عنوان عامل عمده در افزایش خوش بینی تبیین میکنند و قرار گرفتن این شرایط مطلوب در کنار هم در راستای هدفی واحد که تبیین کننده میل به رشد فردی در دانش آموزان است، منجر به بروز یک سری کنشها و تعاملاتی از قبیل پیشرفت درسی، روابط مناسب با اولیاء مدرسه، احساس مقبولیت در خانه و مدرسه، پیگیری اهداف فردی، خانوادگی و اجتماعی می شود. این کنشها و تعاملات در نهایت منجر به خوشبینی دانش آموزان به نظام آموزشی میشود، همسو است.

در جمع بندی نهایی می توان گفت که آموزش و پرورش دانش آموزان از مهم ترین دغدغه های اصلی هر جامعه پیشرفته است که سنگ بنای آن باید درست بنیان نهاده شود. مسلماً عوامل بسیاری در موفقیت و رشد دانش آموزان تأثیر گذار است که خیلی از این عوامل به محیط آموزشی و نظام آموزشی وابسته است. با شناسایی و بررسی های متفاوت در نظام آموزشی می توان نقش این عوامل با تأثیر مثبت را بیشتر از پیش پررنگ کرد و برای تسهیل آن اقدامات لازم صورت بگیرد.

¹² Hertz berger

¹³ Hoy et al

¹⁴ Rosen

۶. منابع و مآخذ

۱. ایران مهر، مسلم و زهرا گیتی پسند، ۱۳۹۵، یک پژوهش کیفی: بررسی عوامل موثر بر خوش بینی دانش-آموزان به نظام آموزشی، فصلنامه فرهنگ مشاوره و روان درمانی ۷(۲۷).
۲. باقیانی مقدم محمد حسین، دهقانپور مهدیه، شهبازی حسن، کهدویی جلیل، دستجردی قاسم، فلاح زاده حسین. (۱۳۹۲)، بررسی رابطه خوشبینی با سلامت عمومی در دانشجویان دانشگاه‌های شهر یزد. طلوع بهداشت ۱۲ (۲): ۸۹-۱۰۱.
۳. بدری، مرتضی؛ آرش ابراهیم زاده و قربان محمد گوینده، ۱۳۹۶، راهکارهای مثبت اندیشی و تاب آوری تحصیلی دانش آموزان، مبتنی بر ادبیات و تجارب مورد نظر در این حوزه، دومین کنفرانس ملی رویکردهای نوین در آموزش و پژوهش، محمود آباد، آموزش و پرورش شهرستان محمودآباد- دانشکده فنی و حرفه ای محمودآباد،
۴. پاهنگ، نظام الدین؛ مهدیون، روح الله؛ یاریقلی، بهبود؛ (۱۳۹۶)، کیفیت مدارس، متخصصان علوم تربیتی، دانش آموزان و پژوهش ترکیبی، نشریه مدیریت مدرسه، سال پنجم شماره ۱. ۹۳-۱۷۳.
۵. ترکمان، مژگان؛ سارا جلالیان و امید دژدار، ۱۳۹۴، نقش معماری و عوامل کالبدی محیط آموزشی بر تسهیل یادگیری کودکان، همایش ملی معماری فضاهای آموزشی، تهران، مرکز آموزش علمی کاربردی واحد ۱۳ تهران، موسسه مدیریت دانش شباک،
۶. جعفری باغخیراتی، علیرضا؛ قهرمانی، لیلا؛ کشاورزی، ساره و کاوه، محمدحسین، (۱۳۹۳)، تاثیر خوشبینی از طریق نمایش فیلم بر کفایت اجتماعی دانش آموزان. آموزش بهداشت و ارتقای سلامت. سال دوم. شماره ۶۴-۵۷.
۷. حبیبی، حمدالله؛ پرداختچی، محمدحسن؛ ابوالقاسمی؛ محمود و قهرمانی؛ محمد، (۱۳۹۲)، بررسی جو یادگیری محور مدرسه و ارتباط آن با اثربخشی مدرسه، پژوهشهای آموزش و یادگیری، دانشگاه شاهد، ۲۰(۳)، ۱۰۱-۱۱۸.
۸. خسروچردی؛ نرجس و محمودی؛ مسعود. (۱۳۹۳) مدرسه، خانهای امن برای زندگی کردن و زندگی آموختن. نهمین سمپوزیوم پیشرفتهای فناوری، مشهد، ۲۹ آبان، کمیون اول: همایش ملی معماری، شهرسازی و توسعه پایدار با محوریت خوانش هویت ایرانی -
۹. خلخالی، علی؛ قهرمانی، شهربانو، (۱۳۹۱)، مدیریت کیفیت جامع، پیشبینی مقدار نهادی سازی کیفیت در مدارس. فصلنامه علمی - پژوهشی رهیافتی نو در مدیریت آموزشی، ۳(۲)، ۱ تا ۲۰.
۱۰. خلیلی، زهرا و محسن بهرامی، ۱۳۹۶، مقایسه خوشبینی سرشتی در بین دانش آموزان شاخه نظری، فنی و حرفه‌ای و کاردانش، سومین کنفرانس بین المللی پژوهشهای کاربردی در علوم تربیتی و مطالعات رفتاری و آسیب های اجتماعی ایران، تهران، مرکز مطالعات و تحقیقات اسلامی سروش حکمت مرتضوی،
۱۱. دانش پژوه، زهرا؛ فرزاد، ولی الله، (۱۳۸۵)، ارزشیابی مهارت های حرفه ای معلمان دوره ابتدایی، دوره ۵، شماره ۴، صفحه ۱۳۵-۱۷۰

۱۲. سلیمی، جمال، محمدیان شریف، کویستان. (۱۳۹۷). رابطه ویژگی‌های روان‌شناختی (شخصیت و وظیفه‌شناسی) و مؤلفه‌های صلاحیت‌های حرفه‌ای با اثربخشی معلمان: رویکرد معادلات ساختاری. روان‌شناسی مدرسه، ۷(۲)، ۷۲-۹۴
۱۳. سیادتیان سیدحسین، مستاجران مریم، قمرانی امیر. (۱۳۹۱)، بررسی مقایسه‌ای امید به زندگی و خوشبینی در دانش‌آموزان ناشنوا و شنوا. تعلیم و تربیت استثنایی؛ ۴(۱۱۲): ۱۸-۲۶.
۱۴. شاهدوستی، لیلا (۱۳۹۰)، نقش متغیرهای محیط‌خانه، پیشینه دانش آموز، جو مدرسه و فرایند تدریس در پیشرفت ریاضی دانش آموزان پایه سوم راهنمایی براساس مطالعات تمیز (۲۰۰۷)، پایان‌نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه شهید مدنی آذربایجان تبریز- ایران.
۱۵. شعاری نژاد، علی اکبر، (۱۳۸۱)، برای رشد علمی و فنی معلمان. رشد معلم شماره ۱۶۷، دفتر انتشارات کمک آموزشی، سازمان پژوهش و برنامه ریزی آموزشی.
۱۶. شولتز، دوان (۱۳۹۷) نظریه‌های شخصیت. ترجمه‌ی یوسف کریمی، فرهاد جمهری، سیامک نقشبندی، بهزاد گودرزی، هادی بحیرانی، محمد رضا نیکخو. تهران: ارسباران
۱۷. شیربگی، ناصر، مرادی، امید. (۱۳۹۶). 'تجارب دبیران از تعاملات نامناسب مدیران مدارس'، فصلنامه علمی پژوهشی مدیریت مدرسه، ۵(۲)، ۶۳-۵۸.
۱۸. شیروانی، داریوش و الهام حاتمی، ۱۳۹۴، شناخت آسیب‌های اجتماعی دانش‌آموزان پایه ششم، اولین همایش علمی پژوهشی روانشناسی، علوم تربیتی و آسیب‌شناسی جامعه، بصورت الکترونیکی، شرکت طلای سبز، انجمن پایش،
۱۹. صافی، احمد، (۱۳۸۶)، آموزش و پرورش ابتدایی، راهنمایی تحصیلی و متوسطه. تهران: انتشارات سمت.
۲۰. طوسی، رئوفه، (۱۳۹۰)، فضای رشد و بالندگی کودک، نشریه معماری و فرهنگ، شماره ۴۶، ۸۰-۸۷ ص.
۲۱. عابدی، ح.، حسینی، ن.، شهریاری، م.، کاظمی، م.؛ و کشوری، م.، (۱۳۸۷)، روش تحقیق در پرستاری و مامایی، دانشگاه اسلامی واحد خوراسگان، اصفهان.
۲۲. عابدی، حیدر علی، (۱۳۸۹)، کاربرد روش تحقیق پدیده‌شناسی در علوم بالینی. فصلنامه راهبرد، ۵۴(۱۹)، ۲۲۴-۲۰۷.
۲۳. علاقه‌بند، علی، (۱۳۹۵)، جامعه‌شناسی آموزش و پرورش. تهران: ویرایش روان ارسباران.
۲۴. عزیزاده، گلاویژ؛ رسول کردنوقایی و نجمه نظری، ۱۳۹۲، مقایسه اثربخشی آموزش از طریق اسناد، آموزش از طریق تمثیل و آموزش از طریق اسناد تمثیل بر میزان خوشبینی دان‌ش‌آموزان، فصلنامه دانش و پژوهش در روانشناسی کاربردی ۱۴ (۴)
۲۵. عمادی، محمد؛ گنجی خانکهدانی، مریم، (۱۳۹۵)، بررسی رابطه انگیزش تحصیلی و خوشبینی در دانش‌آموزان پسر مقطع متوسطه دوم ناحیه چهار اصفهان، اولین کنفرانس بین‌المللی روانشناسی و علوم اجتماعی، تهران، شرکت خدمت برتر.
۲۶. عمادی، محمد؛ فاطمه حیدری رزوه؛ فاطمه سادات صالح و مریم گنجی، (۱۳۹۶)، بررسی رابطه انگیزش تحصیلی و خوشبینی در دانش‌آموزان پسر مقطع متوسطه دوم ناحیه چهار اصفهان، دومین کنفرانس ملی

رویکردهای نوین در آموزش و پژوهش، محمود آباد، آموزش و پرورش شهرستان محمودآباد- دانشکده فنی و حرفه ای محمودآباد

۲۷. کار، آلان، (۱۳۹۱)، روانشناسی مثبت، علم شادمانی و نیرومندی انسانها، ترجمه پاشا شریفی و نجفی زند، تهران، رشد.

۲۸. گراوند، منیژه؛ عباس پور، عباس، (۱۳۹۱)، مقایسه اثربخشی معلمان جذب شده از مراکز تربیت معلم و حق-التدریس از دیدگاه مدیران مدارس راهنمایی شهر تهران. فصلنامه روانشناسی تربیتی، ۲۴(۸)، ۱۲۰-۱۰۰.

۲۹. لطف عطا، آیناز. (۱۳۸۷)، تأثیر عوامل محیطی بر یادگیری و رفتار در محیط های آموزشی (ابتدایی)، فصلنامه مدیریت شهری، شماره ۲۱، ۷۳-۹۰.

۳۰. محمدپور، احمد. (۱۳۹۲) روش تحقیق کیفی ضد روش (منطق و طرح در روششناسی کیفی). چاپ دوم، تهران، انتشارات جامعه شناسان

۳۱. مختاری، زهرا؛ مهدی، سید رضا، ۱۳۹۴، رابطه هیجان خواهی با رفتارهای پر خطر در نوجوانان شهرستان همدان، فصلنامه علمی تخصصی دانش انتظامی همدان، دوره ۲، شماره ۴، صفحه ۲۱-۴۴.

۳۲. مهاجری مژده، شریف مصطفی، مهاجری احمد، (۱۳۹۱)، رابطه بین قابلیت های حرفه ای معلمان دوره ابتدایی با عملکرد تحصیلی دانش آموزان در شهر اصفهان، نشریه رویکردهای نوین آموزشی دانشگاه اصفهان، دانشکده علوم تربیتی و روانشناسی سال هفتم، شماره یک، شماره پیاپی ۱۵، ۲۷-۴۸ ص.

۳۳. نوری، نجیب الله، مسعود جان بزرگی، (۱۳۸۷)، بررسی رابطه میان انگیزه پیشرفت و خوشبینی، مجله روانشناسی و دین، شماره ۲، ص ۱۰۵-۱۳۰.

۳۴. نیک پور امین، منظری توکلی علیرضا، رجائی نژاد مهدی. (۱۳۹۱)، بررسی رابطه بین سواد اطلاعاتی کارکنان و اثربخشی سازمانی در سازمان های دولتی شهر کرمان. فصلنامه علمی - پژوهشی فرایند مدیریت و توسعه. ۱۳۹۱؛ ۲۵ (۳): ۱۴۵-۱۶۱.

35. Bakus, A. S. (2010). The relationship between bullying behaviors and perceived school connectedness among middle school students. PhD. Dissertation, Kent State University, USA.
36. Charleston. A. (2010). Summer Institute Teacher Teaching Ways to Improve Students Waiting. Washington, D.C, Jun 30
37. Hoy, W. K., Tarter, C. J., & Woolfolk Hoy, A. (2006). Academic optimism of schools: A force for student achievement. American Educational Research Journal, 43, 425-446.
38. Lai Fong Cheng, A., Keung Yau, H. (2011), "Principals' and teachers' perceptions of quality management in Hong Kong primary schools". Quality Assurance in Education, 19(2): 170-186.
39. Rosen, C. L. (2011). CCreating the optimistic classroom: What law schools can learn from attribution style effects? McGeorge L Rev 2011; 42: 319.
40. Parado, SH; (2002). Effects of a teacher training works shop or creativity, cognitional school achievement, high ability studies V13 N 1.
41. Prince Ololube, N. (2008). Evaluation competencies of professional and non-professional teachers in Nigeria. In Educational Evaluation, 34(1), 44-51.

42. Stewart, E. B. (2008). School structural characteristics, student effort, peer association, and parental involvement. *Education and Urban Society*, 40 (2), 179-204
43. Tuinamuana, K. (2011). Teacher Professional Standards, Accountability, and Ideology: Alternative Discourses. *Australian Journal of Teacher Education*, 36(12), 72-82.

Students 'Perceptions and Experiences of Students' Factors Affecting Optimism in the Education System

Somayeh Dinari^{*1}

Vida Andishmand²

Date of Receipt: 2020/01/20 Date of Issue: 2020/01/25

Abstract

The success or failure of students in education is one of the most important concerns of the Education Organization in the country. The success and progress of students in all areas of education and society are indicative of a successful and advanced education system and will be a key element for success, development of society and the country. One of the most important factors affecting students' academic motivation and their success and growth is their optimism about the educational system. The present study, using a qualitative approach and phenomenological approach, examines the factors affecting students' optimism about the educational system. The research tool was semi-structured interview. Interviews were conducted with 33 male high school students of Ali Shariati Kerman. Data analysis was performed in two stages of open coding (primary, axial). The open source code contains 26 concepts and the core code includes four major categories: (a) school ethical characteristics; (b) teacher training abilities and school activities; (c) environmental characteristics and facilities of the school.

Keyword

OPTIMISM, QUALITATIVE METHOD, EDUCATIONAL SYSTEM, SCHOOL, LIVING EXPERIENCE

1. Master of Educational Management, Department of Educational Sciences and Psychology, Islamic Azad University, Kerman Branch, Kerman, Iran (*Corresponding Author: dinari.somaye@gmail.com).
2. Assistant Professor, Department of Educational Sciences and Psychology, Islamic Azad University, Kerman Branch, Kerman, Iran (andishamand.vida@gmail.com).

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی